Valtiopäivä

Välikysymys

Terveys- ja vanhuspalveluista *äänestetään tänään*

Eduskunta keskusteli keskustan välikysymyksestä, joka koskee terveys- ja vanhuspalvelujen vaarantumista ja hyvinvointialueiden tilannetta. Keskustelu kesti 442 minuuttia. Täysistunto äänestää välikysymyksestä perjantaina kello 13.

VERO
Työmatkakulujen vähennysraja nousisi vuodeksi 2027 7 800 euroon.

PUOLUSTUS
Reserviläisiä voisi määrätä lähialueen harjoituksiin ilman suostumusta.

PALKAT
Työnantajien on kerrottava, millä perusteilla palkat määräytyvät.

Kuva on luotu tekoälyllä.

PÄIVÄN PÄÄJUTTU

Terveys- ja vanhuspalveluista äänestetään tänään

Eduskunta keskusteli keskustan välikysymyksestä, joka koskee terveys- ja vanhuspalvelujen vaarantumista ja hyvinvointialueiden tilannetta. Keskustelu kesti 442 minuuttia. Täysistunto äänestää välikysymyksestä perjantaina kello 13.

Keskusta vaati, että hallitus keskeyttää talousvaikeuksissa olevien hyvinvointialueiden arviointimenettelyt ja antaa alueille lisäaikaa alijäämien kattamiseen. Antti Kaikkonen (kesk) perusteli vaatimusta sillä, että terveyskeskusten sulkeminen vaarantaa ihmisten pääsyn hoitoon. Hilkka Kemppi (kesk) huomautti, etteivät nämä toimet maksaisi valtiolle. Ben Zyskowicz (kok) ja Sara Seppänen (ps) muistuttivat, että keskusta loi rahoitusmallin itse. Pääministeri Petteri Orpon mukaan palvelut eivät ole kriisissä, koska alueiden talous on ylijäämäinen ja jonot ovat lyhentyneet. Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen kertoi, että rahoitusmallin kokonaisuudistus tehdään viimeistään vuoteen 2030 mennessä eikä velkasaneerausta tehdä. Valtiovarainministeri Riikka Purran mukaan keskustan vaatimat korjaukset maksavat rahaa. Krista Mikkonen (vihr) sanoi, että hallitukselle on annettava epäluottamus. Puheenvuoroja käytettiin 146. Niistä 62 oli keskustan edustajien.

VK 7/2026 vp

SALISSA PÄÄTETTIIN

Ulkomaisille opiskelijoille tiukemmat oleskeluluvan ehdot

Euroopan talousalueen ulkopuolelta tulevilta opiskelijoilta vaadittaisiin opinnoissa tarvittava riittävä kielitaito. Perheenjäsenille tulisi vaatimus perheenkokoajan asumisajasta ennen perheenyhdistämistä.

Hallintovaliokunnan mietintö pantiin pöydälle; mietintöön on jätetty vastalause

HE 161/2026 vp · perheenjäsenet · ulkomaalaiset opiskelijat · kielitaito

Valmistelu: työ- ja elinkeinoministeriö 21.1.2026 alkaen · 66 lausuntoa 16.11. mennessä · Hankeikkuna TEM004:00/2026

Työmatkakulujen verovähennyksen yläraja nousee vuodeksi 2027

Vähennyksen enimmäismäärä nousisi 7 000 eurosta 7 800 euroon. Muutos koskee noin 38 000 verovelvollista.

Mietintö pantiin pöydälle; ensimmäisen käsittelyn äänestys perjantaina 20.11.2026

HE 304/2026 vp

Valmistelu: valtiovarainministeriö 21.10.2026 alkaen · Hankeikkuna VM131:00/2026

Sotilastiedustelun valtuuksia laajennetaan tietoliikenteessä ja tietojärjestelmissä

Tietoliikennetiedustelussa voisi käyttää viestin sisältöön meneviä hakuehtoja. Lisäksi säädettäisiin uudesta tietojärjestelmätiedustelun valtuudesta.

Mietintö pantiin pöydälle; ensimmäisen käsittelyn äänestys perjantaina 20.11.2026

HE 104/2026 vp · sotilastiedustelu · uhat · tietoliikenne

Valmistelu: puolustusministeriö 29.8.2024 alkaen · 71 lausuntoa 16.11. mennessä · Hankeikkuna PLM007:00/2024

Tutkimusrahoituksen korotukset tarkistetaan joka vuosi

Korotukset tarkistettaisiin vuosittain uusimman talousennusteen mukaan. Rahoitukseen voitaisiin lukea enintään 50 miljoonaa euroa innovaatiorahoitusta.

Hyväksyttiin 1. käsittelyssä; vasemmistoliitto ja vihreät jättivät vastalauseen

HE 229/2026 vp · taloudelliset ennusteet · tarkastus · innovaatiot

Valmistelu: valtiovarainministeriö 12.8.2026 alkaen · 39 lausuntoa 16.11. mennessä · Hankeikkuna VM096:00/2026

Lääkitystiedot kattavammin valtakunnalliseen lääkityslistaan

Potilaan lääkehoitotiedot tallennettaisiin nykyistä laajemmin reseptikeskukseen, josta muodostuu Kanta-lääkityslista. Tietoja voisivat käyttää ammattilaiset, apteekit ja potilaat itse.

Hyväksyttiin 1. käsittelyssä

HE 97/2026 vp · sähköiset asiakirjat · lääkemääräykset · rekisterit

Valmistelu: sosiaali- ja terveysministeriö 2.7.2024 alkaen · 48 lausuntoa 16.11. mennessä · Hankeikkuna STM099:00/2024

Yritysten sulautumisten verosäännöt joustavammiksi

Sulautumisessa ja jakautumisessa annettavan rahavastikkeen enimmäismäärä nousisi 10 prosentista 50 prosenttiin.

Hyväksyttiin 1. käsittelyssä

HE 211/2026 vp · diffuusio (yritysjärjestelyt) · fuusiot (organisaatiot) · tappiot (talous)

Valmistelu: valtiovarainministeriö 4.5.2026 alkaen · 18 lausuntoa 16.11. mennessä · Hankeikkuna VM049:00/2026

Sijoitusrahastojen verovapauden ehdot EU-oikeuden mukaisiksi

Ulkomaisen rahaston verovapaus ei enää edellyttäisi sopimusperusteisuutta.

Hyväksyttiin 1. käsittelyssä

HE 209/2026 vp · rajoitettu verovelvollisuus · sijoitusrahastot · lähdevero

Valmistelu: valtiovarainministeriö 29.12.2023 alkaen · 20 lausuntoa 16.11. mennessä · Hankeikkuna VM171:00/2023

Alustatyölaki parantaisi sovellusten kautta työtä tekevien asemaa

Työsuhdeoletama siirtäisi tietyin edellytyksin todistustaakan alustayritykselle.

Lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan

HE 328/2026 vp

Valmistelu: työ- ja elinkeinoministeriö 29.1.2025 alkaen · 59 lausuntoa 16.11. mennessä · Hankeikkuna TEM092:00/2024

Ulkomaisten työntekijöiden hyväksikäyttöä torjutaan oleskelulupaehdoilla

Työnantajan on vakuutettava, ettei se ole perinyt työntekijältä maksuja työsuhteen solmimisesta.

Lähetettiin hallintovaliokuntaan

HE 329/2026 vp

Valmistelu: työ- ja elinkeinoministeriö 21.1.2026 alkaen · 44 lausuntoa 16.11. mennessä · Hankeikkuna TEM005:00/2026

Puolustushankkeiden lupakäsittely nopeammaksi

Laki panisi täytäntöön EU-asetuksen, johon sisältyy hiljainen viranomaislupien hyväksyntä.

Lähetettiin ympäristövaliokuntaan

HE 339/2026 vp

Valmistelu: puolustusministeriö 1.7.2026 alkaen · 42 lausuntoa 16.11. mennessä · Hankeikkuna PLM004:00/2026

Pakkotyöllä tehtyjen tuotteiden kiellon valvonta Suomessa

Valvojana toimisi Lupa- ja valvontavirasto. Päätösten noudattamatta jättämisestä voisi seurata seuraamusmaksu.

Lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan

HE 325/2026 vp

Valmistelu: työ- ja elinkeinoministeriö 15.9.2025 alkaen · 32 lausuntoa 16.11. mennessä · Hankeikkuna TEM084:00/2025

Kyselytunnin kysymykset

Kysyttiin nuorten työttömyydestä, lapsiin kohdistuvista leikkauksista, lastensuojelusta, asuntolainoista, rajaturvallisuudesta, sudenmetsästyksestä ja eturauhassyövän seulonnoista.

Kysymyksiin vastattiin kyselytunnilla 19.11.2026

SKT 177–185/2026 vp

Kertausharjoituksiin lähialueelle ilman asevelvollisen suostumusta

Kertausharjoitusten yhteenlaskettu enimmäisaika olisi kaikilla asevelvollisilla 200 päivää.

Lähetettiin puolustusvaliokuntaan

HE 340/2026 vp

Valmistelu: puolustusministeriö 20.6.2024 alkaen · 27 lausuntoa 16.11. mennessä · Hankeikkuna PLM009:00/2024

Suuryrityksille velvoite ehkäistä ihmisoikeus- ja ympäristöhaittoja

Velvoite koskisi yli 5 000 työntekijän ja yli 1,5 miljardin euron liikevaihdon yrityksiä.

Lähetettiin talousvaliokuntaan

HE 323/2026 vp

Valmistelu: työ- ja elinkeinoministeriö 8.10.2024 alkaen · 54 lausuntoa 16.11. mennessä · Hankeikkuna TEM069:00/2024

Hallitusneuvottelujen asiakirjat julkisiksi vasta myöhemmin

Ministeriöiden hallitusneuvotteluihin liittyvien asiakirjojen julkisuuteen tulisi rajattu poikkeus neuvotteluraauhan turvaamiseksi.

Lähetettiin hallintovaliokuntaan

HE 289/2026 vp

Valmistelu: valtioneuvoston kanslia 1.9.2026 alkaen · Hankeikkuna VNK021:00/2026

Julkisten toimijoiden liiketoiminta ei saa vääristää kilpailua

Valtion, kuntien ja hyvinvointialueiden olisi arvioitava ja dokumentoitava markkinoilla tapahtuva toimintansa.

Lähetettiin talousvaliokuntaan

HE 326/2026 vp

Valmistelu: työ- ja elinkeinoministeriö 17.7.2025 alkaen · 78 lausuntoa 16.11. mennessä · Hankeikkuna TEM076:00/2025

Suomen ja Moldovan tulliyhteistyösopimus

Tulliviranomaiset voisivat vaihtaa tietoja tullirikollisuuden torjumiseksi.

Lähetettiin hallintovaliokuntaan

HE 310/2026 vp

Valmistelu: valtiovarainministeriö 17.8.2023 alkaen · 3 lausuntoa 16.11. mennessä · Hankeikkuna VM104:00/2023

1 Pitkän työmatkan kulkijoille verohelpotus, äänestys tänään

Hallitus esittää työmatkakulujen verovähennyksen enimmäismäärän nostamista väliaikaisesti 7 000 eurosta 7 800 euroon vuonna 2027 polttoaineiden hintojen merkittävän nousun vuoksi. Muutos koskee noin 38 000 verovelvollista. Verotuottojen arvioidaan vähenevän noin 10 miljoonalla eurolla. Valtiovarainvaliokunta esittää lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana. Sosiaalidemokraattien ja vasemmistoliiton vastalauseen mukaan työmatkan kustannukset eivät saa estää työn vastaanottamista, kun joukkoliikennettä ei ole tai aikataulut eivät sovi työvuoroihin. Keskustan vastalauseessa on muutosehdotuksia. Ensimmäisen käsittelyn äänestys on perjantaina.

Pitkää päivittäistä työmatkaa kulkeva voisi vähentää verotuksessa vuodelta 2027 enintään 800 euroa nykyistä enemmän matkakuluja.

HE 304/2026 vp

Valmistelu: valtiovarainministeriö 21.10.2026 alkaen · Hankeikkuna VM131:00/2026

2 Reserviläisiä voisi määrätä lähialueen harjoituksiin ilman suostumusta

Osallistuminen Suomen puolustamiseen välittömästi liittyvään ja Suomen lähialueella tapahtuvaan harjoitukseen ei enää edellyttäisi kertausharjoitukseen osallistuvan asevelvollisen suostumusta. Puolustusministeri Antti Häkkänen kertoi, että harjoituksia voisi olla Ruotsissa, Norjassa ja Itämerellä. Kertausharjoitusten enimmäisaika olisi kaikille 200 päivää. Heikki Autto (kok) toivoi perustuslakivaliokunnalta selvää linjausta. Mika Kari (sd) piti joustavuutta hyvänä. Timo Furuholm (vas) halusi arvioida vaikutukset reserviläisten arkeen ja toimeentuloon.

Kertausharjoitukseen osallistuva voitaisiin määrätä lähialueen harjoitukseen ulkomaille kysymättä hänen suostumustaan.

HE 340/2026 vp

Valmistelu: puolustusministeriö 20.6.2024 alkaen · 27 lausuntoa 16.11. mennessä · Hankeikkuna PLM009:00/2024

3 Nuorisotyöttömyydestä kysyttiin kyselytunnilla kahdesti

Timo Harakka (sd) sanoi nuorten työttömyyden nousseen yli 25 prosenttiin ja vaati nuorisotakuu 2.0:aa. Harry Harkimo (liik) vertasi ennustetta tuhannesta uudesta työllisestä 76 000 nuoreen työttömään ja ehdotti verohelpotusta yritykselle, joka palkkaa nuoren ensimmäiseksi työntekijäkseen. Työministeri Matias Marttinen arvioi pahimman olevan takana. Pääministeri Petteri Orpo myönsi, ettei nuorten työllisyyslupaus toteutunut, koska talous ei kasvanut. Hänen mukaansa työllisyyden käänne on nyt todellinen.

Työllistymissetelin määrärahoja lisätään loppuvuonna ja seteli laajenee vuoden alusta opiskelijoihin.

SKT 180/2026 vp

4 Kynnysrahoihin puututaan ulkomaisten työntekijöiden oleskeluluvissa

Työnteon perusteella myönnettävä oleskelulupa edellyttäisi työnantajan vakuutusta siitä, ettei se ole perinyt työntekijältä maksuja työsuhteen solmimisesta. Maahanmuuttovirasto voisi pidättäytyä myöntämästä lupia myös tietyille kausityönantajille. Työministeri Matias Marttinen sanoi esityksen tehostavan pidättäytymispäätöksiä. Lauri Lyly (sd) ja Saku Nikkanen (sd) vaativat lisäksi ammattiliitoille kanneoikeutta ja alipalkkauksen kriminalisointia. Tiina Elo (vihr) katsoi, ettei esitys merkittävästi paranna uhrien oleskeluoikeutta. Lain on tarkoitus tulla voimaan 3.3.2027.

Ulkomaisen työntekijän oleskelulupa edellyttäisi työnantajan vakuutusta siitä, ettei työpaikasta ole peritty maksua.

HE 329/2026 vp

Valmistelu: työ- ja elinkeinoministeriö 21.1.2026 alkaen · 44 lausuntoa 16.11. mennessä · Hankeikkuna TEM005:00/2026

5 Työnantajien kerrottava palkkojen perusteet työntekijöille

Eduskunta hyväksyi tasa-arvolain muutokset. Työnantajan on kerrottava, millä objektiivisilla ja sukupuolineutraaleilla perusteilla palkat määritetään. Samanarvoinen työ on tunnistettava esimerkiksi osaamisen, kuormituksen, vastuun ja työolojen perusteella. Tiedot palkkakehityksen perusteista on annettava, jos työntekijöitä on vähintään 50. Säännöllisesti vähintään 100 työntekijän työnantajien on ilmoitettava sukupuolten palkkaerosta tasa-arvovaltuutetulle. Vammaiselle työntekijälle tiedot on annettava saavutettavassa muodossa.

Työntekijä saa oikeuden tietää, millä perusteilla palkat hänen työpaikallaan määräytyvät.

EV 168/2026 vp · samapalkkaisuus · Tilastokeskus · tasa-arvovaltuutetut

Valmistelu: sosiaali- ja terveysministeriö 17.5.2024 alkaen · 73 lausuntoa 16.11. mennessä · Hankeikkuna STM069:00/2024

SALIN TUNNELMA

253 puheenvuoroa · 108 vastauspuheenvuoroa · 10 h 44 min

Päivää hallitsi välikysymyskeskustelu, johon kului 442 minuuttia salin 644 minuutista ja 146 puheenvuoroa 253:sta. Keskustelu oli kiistanalainen. Vastauspuheenvuoroja käytettiin 67 ja ne kulkivat etenkin kokoomuksen ja keskustan välillä sekä perussuomalaisten ja keskustan välillä, kun kiisteltiin rahoitusmallin alkuperästä. Ministerit vastasivat useimmin sosiaalidemokraateille. Laajasti samaa mieltä oltiin siitä, että rahoitusmalli tarvitsee korjausta. Kyselytunnilla nuorisotyöttömyys keräsi eniten vastauspuheenvuoroja. Lähetekeskustelut sujuivat lähes ilman vastauspuheenvuoroja ja esityksiä pääosin kannatettiin, vaikka oppositio vaati useisiin lisäkeinoja.

SALIN LINJAT

KESK Keskusta vaati arviointimenettelyjen keskeyttämistä, lisäaikaa alijäämien kattamiseen ja rahoituslain korjaamista ennen vuotta 2030. Puhujat kertoivat lähipalvelujen lakkautuksista muun muassa Kainuussa, Lapissa ja Pohjois-Karjalassa.

KOK Kokoomuksen mukaan rahoitusmalli on pääosin keskustan suunnittelema. Puolue korosti yli neljän miljardin euron lisärahoitusta ja halusi vähentää hyvinvointialueiden määrää.

PS Perussuomalaiset pitivät keskustaa vastuussa rahoitusmallista ja kehottivat sitä parlamentaariseen työryhmään. Puolue halusi vähentää diagnoosien ja vieraskielisyyden painoa rahoituksessa.

SD Sosiaalidemokraattien mukaan hallitus on leikannut hyvinvointialueilta ja korottanut asiakasmaksuja. Nuorisotyöttömyyteen puolue tarjosi nuorisotakuuta ja hyväksikäyttöön ammattiliittojen kanneoikeutta.

VAS Vasemmistoliitto arvosteli asiakasmaksujen korotuksia ja lastensuojelun muutoksia. Alustatyö- ja yritysvastuuesityksiä se piti liian löysinä.

VIHR Vihreät palauttaisivat 14 vuorokauden hoitotakuun ja laskisivat asiakasmaksuja. Alustatyölain työsuhdeolettamaa puolue piti liian heikkona.

KD Kristillisdemokraatit halusivat korjata rahoitusmallin parlamentaarisesti ilman syyttelyä ja kiirehtivät eturauhassyövän seulontoja.

R Ruotsalainen kansanpuolue vaati pikatoimia vaikeuksissa oleville alueille ennen vuotta 2030 mutta vastusti alueiden yhdistämistä.

LIIK Liike Nyt keskittäisi erikoissairaanhoidon viiteen yliopistosairaalaan ja antaisi verohelpotuksen nuoren ensimmäiseksi työntekijäksi palkkaavalle yritykselle.

ANTTI KAIKKONEN (KESK)

Vaati ensiapuna arviointimenettelyjen keskeyttämistä ja lisäaikaa alijäämien kattamiseen, koska terveyskeskusten sulkeminen vaarantaa ihmisten pääsyn hoitoon.

BEN ZYSKOWICZ (KOK)

Keskusta loi itse huonon rahoitusmallin; jos aluevaltuustot eivät voi vaikuttaa mihinkään, ne voitaisiin lakkauttaa vaaleineen ja ryhmärahoineen.

AKI LINDÉN (SD)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tilastojen mukaan erikoissairaanhoidon jonot lyhenivät vasta valvontaviranomaisen uhkasakon ansiosta eivätkä hallituksen toimien.

PETTERI ORPO (PÄÄMINISTERI)

Palvelut eivät ole kriisissä: alueiden talous on ylijäämäinen ja jonot lyhentyneet, mutta rahoitusmalli tarvitsee vielä kokonaisuudistuksen.

RIIKKA PURRA (VALTIOVARAINMINISTERI)

Keskustan vaatimat korjaukset maksavat rahaa, joten rahoitusmallin korjaaminen ilman lisärahaa on vaikeaa alueiden ristiriitaisten etujen vuoksi.

MEDIA JA SALI

Päivän eduskunta-asioista keskustan välikysymys hyvinvointialueista näkyi seurattujen medioiden jutuissa selvimmin, nuorisotyöttömyys seuraavaksi. Useat lakiesitykset näkyivät vain yksittäisissä jutuissa tai eivät lainkaan.

Välikysymys terveys- ja vanhuspalveluista LAAJA

Yle ja Ilta-Sanomat uutisoivat välikysymyksen jättämisestä keskustan kannalta: Ylen otsikossa todetaan, että ”hallituksella on vielä aikaa toimia”, ja Ilta-Sanomien mukaan keskusta syyttää hallitusta palveluiden vaarantamisesta. Lähipalvelujen lakkautukset ja asiakasmaksujen korotukset, joita keskusta ja sosiaalidemokraatit nostivat salissa esiin, näkyivät myös muissa jutuissa: Yle kertoi Etelä-Pohjanmaan asukkaiden vastarinnasta ja siitä, että osa potilasmaksuista on noussut ”70 prosenttia kolmessa vuodessa”. Kokoomuksen ja perussuomalaisten salissa korostama kiista rahoitusmallin alkuperästä ei näkynyt seurattujen medioiden jutuissa, mutta Ilta-Sanomat kertoi EK:n ja Tehyn puheista sote-palvelujen rajaamisesta.

Yle 13.11.: Keskusta jätti välikysymyksen hyvinvointialueista - ”Hallituksella on vielä aikaa toimia”

Ilta-Sanomat 13.11.: Keskusta syyttää Orpon hallitusta palveluiden vaarantamisesta

Yle 13.11.: Yhä useampi sairaalalasku herättää saajissaan epäuskoa – potilasmaksut nousseet jo 70 prosenttia kolmessa vuodessa

VK 7/2026 vp

Nuorisotyöttömyys kyselytunnilla LAAJA

Mediassa nuorten työttömyyttä käsiteltiin ennen kaikkea nuorten työllistymissetelin kautta: Helsingin Sanomien mukaan yritykset eivät ole tarttuneet tukeen, ja Ilta-Sanomien pääkirjoitus kehotti yrityksiä palkkaamaan nuoria. Ilta-Sanomat kertoi työ- ja elinkeinoministeriön ennusteesta, jonka mukaan nuorten työttömien määrä kääntyy laskuun, mikä on linjassa ministeri Matias Marttisen salissa esittämän arvion kanssa. MTV Uutiset raportoi kyselytunnilta Marttisen selityksen, jonka mukaan toimeentulotukiuudistus kasvattaa työttömyyslukuja; Harry Harkimon verohelpotusehdotus ja Timo Harakan nuorisotakuu 2.0 eivät näkyneet seurattujen medioiden jutuissa.

Helsingin Sanomat 16.11.: Työttömyys | Virkamies vetoaa yrityksiin: Meillä on teille työntekijöitä ja rahaa, palkatkaa nuoria

Ilta-Sanomat 17.11.: Pääkirjoitus: Yritykset, nyt on aika palkata nuoria – Petteri Orpon hallituksen tukia nuorten palkkaamiseen on yhä paljon käyttämättä

SKT 180/2026 vp

Reserviläiset lähialueen harjoituksiin ilman suostumusta VÄHÄINEN

Helsingin Sanomat otsikoi, että lakimuutos ”pakottaisi reserviläiset sotaharjoituksiin myös ulkomaille”, kun esityksessä ja salissa puhuttiin lähialueen harjoituksista ilman asevelvollisen suostumusta. Salissa puolustusministeri Antti Häkkänen mainitsi esimerkkeinä Ruotsin, Norjan ja Itämeren. Helsingin Sanomat kertoi myös miehistön kertausharjoituspäivien enimmäismäärän nostamisesta upseerien tasolle, mikä vastaa esityksen 200 päivän rajaa.

Helsingin Sanomat 17.11.: Asevelvollisuus | Lakimuutos pakottaisi reserviläiset sotaharjoituksiin myös ulkomaille

HE 340/2026 vp

Sotilastiedustelulle laajemmat valtuudet VÄHÄINEN

Ilta-Sanomat ja Iltalehti kehystivät puolustusvaliokunnan mietinnön Venäjän uhan kautta: otsikoissa ”Uusia keinoja Venäjää vastaan tulossa” ja ”Suomi reagoi Venäjä-uhkaan”. Asiakirjoissa painottuivat tietoliikennetiedustelun hakuehdot ja uusi tietojärjestelmätiedustelun valtuus. Helsingin Sanomat tarkasteli tiedustelulakeja kokonaisuutena ja nosti esiin aikataulun otsikolla ”Tiedustelun vapauttamista ajetaan nyt kiireellä läpi”.

Ilta-Sanomat 17.11.: Uusia keinoja Venäjää vastaan tulossa

Helsingin Sanomat 13.11.: Tiedustelulait | Tiedustelun vapauttamista ajetaan nyt kiireellä läpi, Sdp kertoo ehtonsa perustuslain muutokseen

HE 104/2026 vp

Hallitusneuvottelujen asiakirjojen julkisuutta rajataan VÄHÄINEN

Asiakirjoissa muutos esitetään rajattuna poikkeuksena neuvotteluraauhan turvaamiseksi. Helsingin Sanomat kehysti sen julkisuuden kiristämisenä otsikolla ”Hallitus hävisi kiistan neuvottelupapereista ja kiristää nyt niiden julkisuutta”. Lehti kertoi myös oikeusministeriön, oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen arvostelusta.

Helsingin Sanomat 19.11.: Avoimuus | Hallitus hävisi kiistan neuvottelupapereista ja kiristää nyt niiden julkisuutta

HE 289/2026 vp

Alustatyölaki ja työsuhdeolettama EI NÄKYNYT

Alustatyölaki ei näkynyt seurattujen medioiden jutuissa. Salissa vasemmistoliitto ja vihreät pitivät esityksen työsuhdeolettamaa liian heikkona.

HE 328/2026 vp

Jäi uutisoinnin ulkopuolelle. Seurattujen medioiden jutuissa eivät näkyneet tänään äänestettävä työmatkakulujen verovähennyksen korotus, ulkomaisten työntekijöiden kynnysrahoihin puuttuva esitys, tasa-arvolain palkka-avoimuusmuutokset eikä suuryritysten ihmisoikeus- ja ympäristövelvoite.

Seuranta 13.11.–19.11.: kotimainen media, 3252 verkkojuttua.

TULOSSA

- **pe 20.11. klo 13** Täysistunto äänestää välikysymyksestä sekä työmatkavähennyksen ja sotilastiedustelulain ensimmäisestä käsittelystä.
- **pe 20.11.** Sivistysvaliokunta käsittelee uutta opintoetuuslakia ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunta yleistukilain muutoksia.
- **pe 20.11.** Perustuslakivaliokunta kuulee asiantuntijoita järjestäytyneen rikollisuuden hallinnollisesta torjunnasta.
- **ma 23.11.** EU:n maatalous- ja kalastusministerit sekä yleisten asioiden ministerit kokoontuvat; suuri valiokunta käsittelee Suomen kannat.
- **ti–ke 24.–25.11.** Valtiovarainvaliokunnan jaostot esittelevät mietintöluonnoksia vuoden 2027 talousarviosta.
- **ke 25.11.** EU:n ja Länsi-Balkanin maiden huippukokous.

LYHYESTI

- Perunkirjoituksen voisi tehdä verkossa ja sen määräaika pitenisi kuuteen kuukauteen. HaVM 35/2026 vp (HE 107/2026 vp)
- Yhden hengen yksityinen palveluntuottaja saisi edelleen aloittaa ennen rekisteröintipäätöstä. StVM 20/2026 vp (HE 181/2026 vp)
- Sikatiloille salmonellavahinkorahasto, jonka valtio pääomittaisi 10 miljoonalla eurolla. MmVM 21/2026 vp – HE 101/2026 vp
- Rajalla torjuttavaa maahantuloa koskeva poikkeuslaki on voimassa 31.12.2028 asti. EV 183/2026 vp
- Uuden rakennuksen ostoenergiasta vähintään 52 prosenttia uusiutuvaa; lyhytvuokraukselle tulossa rekisteröinti. EV 185/2026 vp
- Valtio voisi lunastaa turvallisuutta uhkaavia kiinteistöjä Ahvenanmaalla maakunnan hallituksen suostumuksella. HE 343/2026 vp

- Päättäjän nimen pois jättäminen Kansaneläkelaitoksen päätöksistä vaatii perustuslakivaliokunnan mukaan tiukennuksia. PeVL 81/2026 vp (HE 169/2026 vp)
- Kuntalain mietintö hyväksyttiin äänin 15-2; vastalauseen jättivät Alviina Alametsä (vihr) ja Anna Kontula (vas). HE 150/2026 vp

---

Aineisto: 147 eduskunnan asiakirjaa, joista 97 analysoitu ja 50 vain PDF:nä; 253 puheenvuoroa.

KAIKKI PUHEENVUOROT PUOLUEITTAIN

Jokaisesta puheenvuorosta on tässä yhden virkkeen tiivistelmä sen yleisteemasta. Puheenvuorot ovat kokonaisuudessaan täysistuntojen pöytäkirjoissa.

KOK 37 puheenvuoroa

Mia Laiho VK 7/2026 vp Kokoomus haluaa vähentää hyvinvointialueiden määrää hallinnon keventämiseksi ja muistuttaa hallituksen korjanneen keskustan osin laatimaa rahoitusmallia sekä kasvattaneen rahoitusta.

Mia Laiho VK 7/2026 vp Lähipalvelut voidaan turvata heikommassakin taloustilanteessa kevyemmillä toimintatavoilla ja hallituksen yli 40 miljoonan euron omalääkärirahoitus vahvistaa hoidon jatkuvuutta.

Ben Zyskowicz VK 7/2026 vp Keskusta loi itse huonon rahoitusmallin; jos aluevaltuustot eivät voi vaikuttaa mihinkään, ne vaaleineen ja ryhmärahoineen voitaisiin lakkauttaa.

Susanne Päivärinta VK 7/2026 vp Välikysymys on poliittista muistinmenetystä, sillä keskusta loi itse huonon sote- ja rahoitusmallin, jota hallitus nyt korjaa.

Arto Satonen VK 7/2026 vp Aiemmin säädetty rahoituslaki ja maakuntapohjainen malli johtivat väistämättä reuna-alueiden palvelujen heikentymiseen; nykyhallitus on korjannut tilannetta minkä on voinut.

Janne Jukkola VK 7/2026 vp Hyvinvointialueiden rahoituksessa ratkaisevaa on rahan viisas ja tehokas käyttö, jotta henkilöstö jaksaa ja jokainen saa tarvitsemansa hoidon asuinpaikasta riippumatta.

Markku Eestilä VK 7/2026 vp Rahoituslain asukasmäärään perustuva 13 prosentin osuus pitäisi jakaa sairastavuuden, hoivan tarpeen ja ikärakenteen mukaan, jolloin Savon ja Pohjois-Karjalan alueet saisivat vuosittain 20 miljoonaa enemmän.

Juha Hänninen VK 7/2026 vp Keskustan välikysymys koskee sen omia virheitä, sillä sen ajama uudistus heikensi palveluja; hallitus korjaa virheet ja on lisännyt rahoitusta 4,5 miljardia.

Mia Laiho VK 7/2026 vp Sosiaali- ja terveyspalveluihin on lisätty yli neljä miljardia euroa, eikä leikkauksista voi puhua, sillä laittomat hoitojonot ja erikoissairaanhoidon odotus ovat lyhentyneet selvästi.

Ben Zyskowicz VK 7/2026 vp Välikysymyksen todellinen tarkoitus on syyllistää nykyistä hallitusta palvelujen ongelmista, vaikka rahoitusuudistus oli pääosin keskustan suunnittelema.

Juha Hänninen VK 7/2026 vp Hyvinvointialueilla henkilöstöpula on helpottanut ja hoitojonojen kasvu pysähtynyt, minkä lisäksi hallitus on edistänyt esimerkiksi omalääkärimallia, lasten ja nuorten terapiatakuuta sekä lastensuojelun uudistusta.

Pertti Hemmilä VK 7/2026 vp Nykyisen sosiaali- ja terveyspalvelujen mallin rakensi viime kaudella nykyinen oppositio keskusta mukaan lukien, eikä velanotto tai alijäämien kattamisen lykkääminen pelasta palveluja.

Juha Hänninen VK 7/2026 vp Hyvinvointialueiden ongelmat juontavat keskustan aikana päätettyyn rahoitusmalliin, rahoitus on kasvanut yli neljä miljardia ja hallitus korjaa tilannetta uudistuksilla ja digitalisaatiolla.

Markku Eestilä VK 7/2026 vp Hyvinvointialueiden on noudatettava lain tiedotus- ja yhteistyövelvoitetta kuntien ja asukkaiden kanssa, sillä palveluverkon muutokset voivat vaarantaa perusturvan ja perusoikeudet.

Oskari Valtola VK 7/2026 vp Suomalainen sosiaali- ja terveydenhuolto on mainettaan parempi, eikä hyvinvointia turvata pelkällä lisärahalla vaan myös ehkäisemällä sairauksia ja yksinäisyyttä.

Markku Eestilä VK 7/2026 vp Rahoituslain virheellinen jakoperuste kertaa virheet jälkikäteistarkistuksessa, joten korjauksen lykkääminen 2030-luvulle on mahdotonta perusturvan ja perusoikeuksien vuoksi.

Oskari Valtola VK 7/2026 vp Viron esimerkki osoittaa rahoituksen jaon onnistuvan avoimesti, kun taas Suomi on jäykän rahoituslain vankina väestön liikkeiden ja epätarkkojen diagnoositietojen vuoksi.

Pertti Hemmilä VK 7/2026 vp Hyvinvointialueiden alijäämät johtuvat viime kauden soteuudistuksesta, erityisesti palkkaharmonisoinnista, josta asiantuntijat varoittivat ja joka ei tuonut yhtään työntekijää lisää.

Pertti Hemmilä VK 7/2026 vp Viime kaudella toteutettu palkkojen yhtenäistäminen vei hoitopalveluista noin miljardi euroa; keskustan välikysymys tarjoaa vain lisävelkaa eikä kestäviä ratkaisuja.

Juha Hänninen VK 7/2026 vp Julkisen sektorin paisuminen on syy heikkoon talouteen; tarvitaan julkisen, yksityisen ja järjestöjen yhteistyötä sekä mallia, jossa sairaaloiden vajaakäytössä olevia tiloja vuokrataan henkilöstön yksityistoimintaan.

Pertti Hemmilä VK 7/2026 vp Kansanedustajien kaksois- ja kolmoisroolit eduskunnassa, hyvinvointialueilla ja kunnissa hämärtävät vastuuta ja jarruttavat uudistuksia. Ne syövät myös luottamusta, varsinkin kun niistä kertyy merkittäviä palkkioita.

Sofia Vikman SKT 182/2026 vp Rajaturvallisuuslaki tarvitaan Venäjän painostuskeinona käyttämää maahantuloa vastaan; vihreät ja vasemmistoliitto vastustivat jatkamista, mutta jatkosta on voitava päättää myös ensi vaalikaudella.

Henrik Vuornos HE 289/2026 vp Esitys on palvelus tuleville hallitusta muodostaville puolueille, koska asiakirjojen välitön julkisuus voisi saada neuvottelijat hakemaan asiantuntemusta muualta kuin ministeriöistä.

Timo Heinonen HE 289/2026 vp Muutos on tervetullut, koska lyhyissä hallitusneuvotteluissa tarvitaan ministeriöiden paras tieto ja aineistot tulevat julkisiksi, kun hallitusohjelma esitellään eduskunnalle.

Juha Hänninen HE 289/2026 vp Esitys ei kumoa julkisuusperiaatetta vaan turvaa neuvottelurauhan tarkasti rajatulla ja lyhytaikaisella poikkeuksella; kaikki asiakirjat tulevat julkisiksi viimeistään, kun hallitusohjelma annetaan eduskunnalle.

Pauli Kiuru HE 289/2026 vp Esitystä on syytä viedä eteenpäin; laajemmin avoimuuteen on nykyoloissa suhtauduttava kriittisemmin esimerkiksi kriittisen infrastruktuurin tietojen jakamisessa turvallisuuden vuoksi.

Pauli Kiuru HE 339/2026 vp Turvallisuutta on painotettava; on myös hyvä puuttua niin sanottuihin sarjavalittajiin, jotta yksittäinen ihminen ei voi kiusallaan vaikeuttaa yhteiskunnan kehittämistä.

Heikki Autto HE 339/2026 vp Esitys on keskeinen puolustuskyvyn nopealle nostamiselle; puolustusvaliokunta käsittelee asian perusteellisesti mutta ripeästi ympäristövaliokunnalle annettavaa lausuntoa varten.

Juha Hänninen HE 340/2026 vp Esitys on kannatettava, koska se vahvistaa reserviläisten osaamista ja yhteistoimintaa liittolaisten kanssa muuttamatta sitä, ettei asevelvollisia käytetä muiden maiden puolustamiseen ilman suostumusta.

Pauli Kiuru HE 340/2026 vp Kertausharjoitusten tehtävät ovat yhä vaativampia, joten avainhenkilöiden puuttuminen lähialueen harjoituksista voisi heikentää niiden tehoa; muutos on siksi täysin perusteltu.

Heikki Autto HE 340/2026 vp Nato-jäsenyyden myötä lähialueella harjoittelu on Suomen puolustamista eikä liikkumisvapauden rajoittamista, mutta perustuslakivaliokunnalta tarvitaan asiasta selvä linjaus.

Juha Hänninen HE 328/2026 vp Esitys vahvistaa alustatyön turvallisuutta lisäämällä algoritmien läpinäkyvyyttä, torjumalla hyväksikäyttöä ja harmaata taloutta sekä suojaamalla työntekijöiden terveyttä ja henkilötietoja.

Juha Hänninen HE 329/2026 vp Esitys puuttuu tehokkaammin väärin toimiviin työnantajiin ja kynnysrahoihin sekä madaltaa uhrien kynnystä irtautua hyväksikäyttäjästä, mikä hyödyttää koko yhteiskuntaa.

Juha Hänninen HE 326/2026 vp Julkisten ja yksityisten toimijoiden on kilpailtava samoilla säännöillä, mutta huoltovarmuus ja turvallisuus voivat perustellusti oikeuttaa poikkeuksia.

Juha Hänninen HE 325/2026 vp Pakkotyöllä valmistettujen tuotteiden kielto on merkittävä turvallisuusteko, joka heikentää rikollisuuden edellytyksiä ja vahvistaa kuluttajien luottamusta ja reilua kilpailua.

Heikki Vestman HE 325/2026 vp Työvoiman riisto on modernia orjuutta, jota vastaan hallituksen kiristykset ovat oikeita, mutta tarvitaan myös lisää aktiivista valvontaa.

Juha Hänninen HE 323/2026 vp Huolellisuusvelvoite vahvistaa toimitusketjujen turvallisuutta, reilua kilpailua ja talouden kriisinkestävyyttä, joten esitys on erittäin kannatettava.

PS 23 puheenvuoroa

Arja Juvonen VK 7/2026 vp Perussuomalaiset varoittivat jo vuonna 2021 rahoitusmallin ja lähipalvelujen ongelmista, joten keskustan nyt arvostelema järjestelmä on merkittävältä osin keskustan omaa luomusta.

Arja Juvonen VK 7/2026 vp Hallitus on hoitanut perimänsä soteuudistuksen erittäin hyvin ja turvannut palveluja muun muassa omalääkärimallilla, omaishoidon korotuksella ja terapiatakuulla.

Pia Sillanpää VK 7/2026 vp Keskusta ja sosiaalidemokraatit loivat sotemallin varoituksista huolimatta; keskustan pitäisi välikysymyksen sijaan osallistua tosissaan parlamentaariseen työryhmään.

Anne Rintamäki VK 7/2026 vp Palveluja ei pelasteta pelkällä lisärahalla vaan saamalla hyvinvointialueiden talous kestävälle pohjalle, mitä hallitus tekee uudistamalla rakenteita.

Minna Reijonen VK 7/2026 vp Uudistus epäonnistui, koska keskusta torjui perussuomalaisten korjausesitykset; Pohjois-Savossa rahaa kuluu johtoportaaseen ja luottamuspalkkioihin palvelujen sijaan.

Kaisa Garedew VK 7/2026 vp Hallitus on leikkausten sijaan lisännyt alueiden rahoitusta neljä miljardia; paikalliset säästöpäätökset ovat tehneet alueita johtavat keskusta ja sosiaalidemokraatit.

Jaana Strandman VK 7/2026 vp Keskusta on vastuussa rikkinäisestä mallista ja johtaa useita alueita, joten sen pitäisi nöyrtyä ja tulla yhteiseen pöytään korjaamaan järjestelmää.

Pia Sillanpää VK 7/2026 vp Rahoituslakia on korjattu jo kolmesti ja alijäämien kattamisaikaa pidennetty; seuraava uudistus kannattaa tehdä virkamiesten ehdotuksen mukaan tutkittuun tietoon perustuen vuoteen 2030 mennessä.

Arja Juvonen VK 7/2026 vp Perussuomalaiset ovat ajaneet palvelujen rajaamista Suomen kansalaisille ja laillisesti maassa oleskeleville sekä alueiden ryhmärahojen poistamista, jotta rahat kohdentuvat oikein.

Anne Rintamäki VK 7/2026 vp Hallitus tekee vaikeita päätöksiä palvelujen turvaamiseksi myös tuleville sukupolville, kun taas oppositio antaa helppoja lupauksia, joiden laskun maksavat tulevat sukupolvet.

Anne Rintamäki VK 7/2026 vp Hyvinvointialueet aloittivat valmiiksi alijäämäisinä, joten hallitus suuntaa rahat hoitajiin, lääkäreihin, vanhuspalveluihin ja pelastustoimeen hallinnon sijaan eikä ota lisää velkaa.

Teemu Keskisarja VK 7/2026 vp Hyvinvointialue on harhaanjohtava nimi byrokratiaa paisuttaneelle hallinnolle, joten hyvinvointialueet pitäisi lakkauttaa ja palata sairaanhoitopiireihin.

Sara Seppänen VK 7/2026 vp Keskusta rakensi asiantuntijoiden varoituksista huolimatta valuvikaisen rahoitusmallin, jonka ongelmia hallitus nyt korjaa, eikä arviointimenettelyn keskeyttäminen toisi yhtään hoitajaa lisää.

Sara Seppänen VK 7/2026 vp Keskusta johtaa Lapin hyvinvointialuetta ja loi itse keskittämis- ja päivystysasetukset, joten sen vaatimukset omaan sotemalliinsa kohdistuvista muutoksista ovat hämmentäviä.

Kaisa Garedew VK 7/2026 vp Keskustan luoma rahoituslaki on epäonnistunut, koska se palkitsee alueita diagnoosimäärien kasvattamisesta; diagnoosien painoarvoa rahoitusmallissa on vähennettävä.

Kaisa Garedew VK 7/2026 vp Erilaiset tietojärjestelmät ja rekisterit vääristävät alueiden rahoitusta, joten diagnoosien painoarvoa on vähennettävä; keskusta vaatii nyt muutoksia, jotka se itse jätti tekemättä.

Kaisa Garedew VK 7/2026 vp Rahoituksen pitäisi perustua palvelutarpeeseen ja väestön ikärakenteeseen eikä asukasmäärään tai vieraskielisyyteen. Ilmaista tulkkausta pitäisi saada vain vuoden ajan.

Kaisa Garedew VK 7/2026 vp Vieraskielisyys on rahoitusmallin järjettömimpiä perusteita, koska se ei liity palvelutarpeeseen. Sosiaaliturva pitäisi muuttaa kansalaisuusperusteiseksi ja maahanmuuttajat velvoittaa kotoutumaan.

Mira Nieminen SKT 183/2026 vp Hallitus on tukenut lapsiperheitä vaikeassa taloustilanteessa; jatkossa keinoja voisivat olla perheverotus, lapsikohtainen verovähennys ja perheellistyvien opiskelijoiden opintolainahyvitys.

Jaana Strandman HE 329/2026 vp Kynnysrahat ovat vakava ongelma, johon esitys puuttuu konkreettisesti vaatimalla työnantajalta vakuutuksen, rajoittamalla lupia väärin toimiville ja parantamalla uhrin jatkolupamahdollisuutta.

Jaana Strandman HE 326/2026 vp Itsearviointivelvoite parantaa tietoa julkisyhteisöjen toiminnasta ja valvonnan edellytyksiä, ja muutokset ehkäisevät kilpailun vääristymistä yksityisten yritysten kanssa.

Jaana Strandman HE 325/2026 vp Pakkotyö koskettaa myös Suomea, ja esityksen valvonta ja enintään kolmen prosentin seuraamusmaksu ovat erittäin hyvä tapa puuttua siihen.

Juho Eerola HE 325/2026 vp Pakkotyö on Suomessa kasvussa ja levinnyt rakennusalalle ja maatalouteen, joten Suomi voi toimia edelläkävijänä sen torjunnassa.

SD 48 puheenvuoroa

Kim Berg VK 7/2026 vp Hallitus on leikannut hyvinvointialueilta rajusti ja vaikeuttanut hoitoon pääsyä asiakasmaksuja korottamalla, joten rahoituslakia on uudistettava ihmisten palvelutarpeet paremmin huomioiden.

Kim Berg VK 7/2026 vp Talouden tasapaino ei ole itseisarvo: onnistumista pitäisi mitata hoitoon pääsyllä eikä palveluja karsimalla saavutetuilla ylijäämäisillä tilinpäätöksillä.

Aki Lindén VK 7/2026 vp Nykyinen rahoituslaki on käytännössä sama kuin Sipilän hallituksen rahoituslaki; ratkaisu esitetään myöhemmin sekä vuosille 2027–2029 että uuteen rahoituslakiin.

Lotta Hamari VK 7/2026 vp Vammaisten lasten terapioita ja avustustunteja karsitaan ja lastensuojelua heikennetään, vaikka lasten kustannuksella ei saa säästää.

Johanna Ojala-Niemelä VK 7/2026 vp Siirtymätasauksesta pitäisi luopua, koska se estää esimerkiksi Lappia kattamasta alijäämiään; henkilöstö- ja palveluleikkausten tie on käyty loppuun.

Timo Suhonen VK 7/2026 vp Hallitus ei voi vedota alueiden omaan vastuuseen, koska se päättää rahoituksesta, vaan sen on turvattava lakisääteisten tehtävien edellyttämä rahoitus.

Paula Werning VK 7/2026 vp Hoitajapula ja asiakasmaksujen korotukset kasvattavat kustannuksia ja kurjistavat ikääntyneiden asemaa, eikä sairaiden ja pienituloisten pitäisi maksaa hallituksen säästöistä kohtuutonta hintaa.

Pia Viitanen VK 7/2026 vp Hallitus on leikannut hyvinvointialueilta heikentämällä hoitotakuuta ja hoitajamitoitusta, korottamalla asiakasmaksuja sekä vähentämällä vanhustenhoivan rahoitusta yli 50 miljoonalla eurolla.

Aki Lindén VK 7/2026 vp Rahoituslaki rakentui oletukseen matalasta inflaatiosta, joten kustannusten jyrkkä nousu synnytti alijäämät, joihin hallituksen olisi pitänyt reagoida heti vuonna 2023.

Lauri Lyly VK 7/2026 vp Alueiden väliset erot palveluissa ja taloudessa ovat suuria, eikä alueilla ole päätösvaltaa tuloistaan; on epäselvää, parantavatko hallituksen rahoitusmuutokset palveluja.

Lotta Hamari VK 7/2026 vp Rahoitusmallin pitäisi kannustaa alueita hoidon vaikuttavuuteen ja ennaltaehkäisyyn, sillä esimerkiksi hyvin hoidettu diabetes maksaa noin kolmanneksen huonosti hoidetun kustannuksista.

Lauri Lyly VK 7/2026 vp Terveyskeskusmaksu nousee vuodesta 2023 ensi vuoteen 78 ja poliklinikkamaksu 92 prosenttia, mikä kurittaa pienituloisia, samalla kun lääkäriin pääsy on hidastunut.

Aki Lindén VK 7/2026 vp Hyvinvointialueiden asukaskohtaiset menot ovat kasvaneet 10–29 prosenttia, mikä paljastaa rahoituksen tarvetekijöiden ongelman, ja suurin haaste on selvitä vuosista ennen vuotta 2030.

Juha Viitala VK 7/2026 vp Hoitotakuun pidentäminen ja asiakasmaksujen korotukset tekevät sairastamisesta kalliimpaa ja voivat lisätä raskaamman hoidon tarvetta, eikä esimerkiksi Satakunnan rahoitus kasva väestön ikääntymisestä huolimatta.

Timo Suhonen VK 7/2026 vp Hallitus ajaa sosiaali- ja terveyspalveluja seinään, koska rahoitus ei vastaa palvelutarvetta ja säästöt johtavat henkilöstövähennyksiin sekä esimerkiksi Varkauden ympärivuorokautisen päivystyksen lakkauttamiseen.

Lauri Lyly VK 7/2026 vp Sote-rakenne on hidastanut menojen kasvua, mutta hallituksen leikkaukset, kuten palvelutarpeen korvaaminen vain 60-prosenttisesti, vaikeuttavat erityisesti pienten alueiden palveluja.

Johanna Ojala-Niemelä VK 7/2026 vp Valtiovarainministeriön johtama uudistus ajetaan eurot edellä, hallitus on vitkastellut rahoituslain korjaamisessa ja Lapissa on karsittu vuodeosastoja ja Länsi-Pohjan sairaalan palveluja.

Aki Lindén VK 7/2026 vp THL:n tilastojen mukaan erikoissairaanhoidon jonot olivat ennätyspitkät hallituksen kolmena ensimmäisenä vuonna ja lyhenivät vasta valvontaviranomaisen uhkasakon, ei hallituksen toimien, ansiosta.

Saku Nikkanen VK 7/2026 vp Hallitus myöntää rahoitusmallin vialliseksi mutta painostaa silti alueita, joten sen on keskeytettävä painostus, annettava lisäaikaa alijäämille ja uudistettava rahoituslaki.

Timo Suhonen VK 7/2026 vp Hallituksen on eduskunnan lausuman mukaisesti selvitettävä Iisalmen ja Varkauden yöpäivystysten lakkauttamisen vaikutukset, sillä potilaiden ohjautuminen Kuopion yliopistolliseen sairaalaan kuormittaa henkilöstöä.

Lauri Lyly VK 7/2026 vp Rahoitus jakautuu palvelutarpeen mukaan, mutta asukasperuste suosii kasvukeskuksia ja palvelutarpeen kasvun korvaamisen leikkaus 80 prosentista 60 prosenttiin on outo ratkaisu.

Johanna Ojala-Niemelä VK 7/2026 vp Siirtymätasaus ylläpitää vääristyneitä rahoituseroja ja aiheuttaa pysyvän vajeen erityisesti Lapille, joten se on poistettava ja rahoitus perustettava todelliseen palvelutarpeeseen.

Aki Lindén VK 7/2026 vp Lainsäätäjien on korjattava rahoituslaki, sillä uusi malli tulisi käyttöön vasta 2030 siirtymäaikoineen ja suurin huoli koskee vuosia 2027–2029.

Lauri Lyly VK 7/2026 vp Palkkojen yhtenäistäminen perustuu siihen, että samasta työstä maksetaan sama palkka; alueiden suuret alijäämäerot vaativat lisää yhteistyötä ja järjestöleikkausten vaikutusten arviointia.

Aki Lindén VK 7/2026 vp Sairastavuus kuuluu rahoituksen perusteisiin, mutta nykyinen yli 200 diagnoosimittarin malli toimii niin huonosti, että siitä on päästävä eroon.

Lauri Lyly VK 7/2026 vp Sosiaali- ja terveyspalveluja on kehitettävä rakentavasti yhdessä kuntien kanssa yhdenvertaisuutta ja hyvinvointia painottaen niin, että linjaukset kantavat yli vaalikausien.

Timo Harakka SKT 177/2026 vp Hallitus on pettänyt lupauksensa nuorille, sillä nuorten työttömyys on noussut yli 25 prosenttiin ja on OECD:n mukaan yli kaksinkertainen keskiarvoon nähden.

Timo Harakka SKT 177/2026 vp Hallituksen lupaukset nuorille eivät ole toteutuneet, sillä työllistämisseteli on tavoittanut vain noin kaksi prosenttia nuorista työttömistä; siksi tarvitaan sosiaalidemokraattien ajama nuorisotakuu 2.0.

Tytti Tuppurainen SKT 177/2026 vp Hallituksen politiikan tulokset ovat nuorille surullisia; hallituksen pitäisi harkita uudelleen nuorten toivetta, että määräaikaisille työsuhteille vaadittaisiin aina perusteet.

Lauri Lyly SKT 177/2026 vp Hallituksen toimet nuorisotyöttömyyttä vastaan ovat olleet liian pieniä ja myöhäisiä; tarvitaan nuorisotakuu, joka takaa alle 30-vuotiaalle työ-, harjoittelu-, oppisopimus- tai koulutuspaikan kolmessa kuukaudessa.

Helena Marttila SKT 179/2026 vp Hallitus on vienyt nuorilta sisääntulotyöpaikkoja, lisännyt työelämän epävarmuutta ja kohdistanut leikkauksia nuoriin, vaikka nuorten toivo on tärkeää myös yhteiskunnan vakaudelle.

Suna Kymäläinen SKT 180/2026 vp Työttömyys- ja asumistuen suojaosien poistaminen on luonut nuorille kannustinloukun osa-aikatyöhön; hallitus on torjunut SDP:n vaihtoehdot ja 100 000 työpaikan lupauksen sijaan kehitys on negatiivinen.

Antti Lindtman SKT 180/2026 vp Luvattuja työpaikkoja ei syntynyt talouden kasvusta huolimatta; hallituksen omat päätökset, kuten järjestöjen palkkatukikielto ja osa-aikatyön ehtojen heikentäminen, ovat osaltaan pahentaneet ennätyksellistä nuorisotyöttömyyttä.

Tuula Haatainen SKT 180/2026 vp Nuorisotyöttömyyden seuraukset periytyvät sukupolvelta toiselle, joten hallituksen pitäisi käynnistää 125 kansanedustajan tukeman sukupolvivastuulain työ jo jäljellä olevien viiden kuukauden aikana.

Mika Kari HE 340/2026 vp Suomi ei ole enää sotilaallisesti liittoutumaton, joten on hyvä, että esitys mahdollistaa joustavamman toiminnan lähialueella yhdessä Naton kanssa.

Mika Kari HE 340/2026 vp Samaa joustavuutta suorituskykyjen käytössä tarvitaan myös muilta Nato-mailta, erityisesti Ruotsilta ja Norjalta, joiden kanssa Suomella on yhteinen maaraja.

Lauri Lyly HE 328/2026 vp Alustatyö tarvitsee sääntelyä, mutta esitys ei täysin vastaa direktiiviä ja siitä puuttuvat auki kirjoitetut työsuhteen ja yrittäjyyden tunnusmerkit.

Lauri Lyly HE 328/2026 vp Rajanveto työsuhteen ja yrittäjyyden välillä vaikuttaa työttömyysturvaan, tapaturmaturvaan ja eläkkeisiin, joten alustayritysten liian väljiä velvoitteita pitäisi vahvistaa eduskuntakäsittelyssä.

Lauri Lyly HE 329/2026 vp Esitys on tarpeellinen mutta puutteellinen, sillä se koskee vähäistä tapausmäärää ja siitä puuttuvat ennaltaehkäisy, ammattiliittojen kanneoikeus, tilaajavastuun vahvistaminen ja uhrin tukikeinot.

Saku Nikkanen HE 329/2026 vp Muutokset ovat kannatettavia mutta eivät yksin riitä, vaan tarvitaan myös alipalkkauksen kriminalisointia, ammattiliittojen kanneoikeutta, tilaajavastuun vahvistamista ja työsuojelun lisävaltuuksia.

Lauri Lyly HE 329/2026 vp Ministeriltä kysytään, miksi hyväksikäyttöä pohtivasta työryhmästä etenevät vain yksimieliset ehdotukset ja miten valvonta onnistuu viranomaisten henkilöstön vähentyessä.

Joona Räsänen HE 329/2026 vp
Sääntöjä rikkovat yritykset eivät saa hankkia kilpailuetua, joten tarvitaan laaja keinovalikoima ja ministerin kannanotto sosiaalidemokraattien esittämiin lisätoimiin vielä tällä vaalikaudella.

Lauri Lyly HE 329/2026 vp
Hyväksikäytöstä hyötyviin on päästävä kiinni, ja ay-liikkeelle tarvitaan kanneoikeus kiskontajuttujen viemiseksi oikeuteen; marjanpoimijauudistus ansaitsee kiitoksen.

Lauri Lyly HE 325/2026 vp
Lainsäädäntö on tarpeen, mutta Lupa- ja valvontaviraston ja työsuojeluviranomaisten resurssit eivät riitä kasvaviin valvontavelvoitteisiin.

Timo Suhonen HE 325/2026 vp Esitys on tärkeä, mutta eduskunnan on seurattava, saadaanko valvontaan konkreettisia keinoja.

Timo Suhonen HE 325/2026 vp
Yritysten on toimittava tasavertaisin säännöin, ja ministeriltä on kysyttävä, voitaisiinko alipalkkaus kriminalisoida ja millä aikataululla.

Lauri Lyly HE 325/2026 vp Kiskontalain tehokkuus nähdään vasta soveltamisessa, joten ay-liikkeen kanneoikeus ja alipalkkauksen kriminalisointi olisivat tärkeitä lisäkeinoja.

Lauri Lyly HE 323/2026 vp
Soveltamisraja on liian korkea, koska se pudottaa velvoitteen piiristä Suomessa noin sata yritystä, mutta osuuskuntien mukaan ottaminen on hyvä.

KESK 68 puheenvuoroa

Antti Kaikkonen VK 7/2026 vp
Keskusta vaatii ensiapuna talousvaikeuksissa olevien alueiden arviointimenettelyjen keskeyttämistä ja lisäaikaa alijäämien kattamiseen, koska terveyskeskusten sulkeminen vaarantaa ihmisten pääsyn hoitoon.

Hilkka Kemppi VK 7/2026 vp Hallitus on pysäyttänyt soteuudistuksen kehityksen ja ajaa lähipalveluja alas, joten keskusta vaatii arviointimenettelyt jäihin ja lisäaikaa talouden tasapainottamiseen kaikille alueille.

Antti Kaikkonen VK 7/2026 vp
Hallituksella on valta korjata rahoitusmallin viat; vuoden 2030 aikataulu on liian hidas ja palveluja lakkauttavat arviointimenettelyt voisi keskeyttää.

Hilkka Kemppi VK 7/2026 vp
Hallituksen politiikka ei kohtele kaikkia yhdenvertaisesti: omalääkäri ja lisäaika alijäämien kattamiseen eivät koske kaikkia ja palveluja keskitetään kohtuuttomasti.

Hanna-Leena Mattila VK 7/2026 vp
Hallitus on kurjistanut sosiaali- ja terveyspalveluja säästövaatimuksilla, sosiaaliturvaleikkauksilla ja asiakasmaksujen korotuksilla, mikä on heikentänyt luottamusta hyvinvointiyhteiskuntaan.

Jouni Ovaska VK 7/2026 vp Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan hallitus ei ole lunastanut lupauksiaan ja riittämätön rahoitus pakottaa alueet sulkemaan palveluja ilman vaikutusarviointia.

Markus Lohi VK 7/2026 vp On suoraselkäistä myöntää omaan uudistukseen jääneet virheet ja korjata ne palvelujen eriarvoistuessa; arvostelijoilla ei aikanaan ollut omaa vaihtoehtoa.

Eeva Kalli VK 7/2026 vp
Arviointimenettelyt pakottavat kohtuuttomiin säästöihin, joten hallituksen pitäisi heti keskeyttää ne ja antaa alueille lisäaikaa alijäämien kattamiseen.

Hannu Hoskonen VK 7/2026 vp
Siirtymätasaus vie Pohjois-Karjalalta yli 700 miljoonaa euroa vuosina 2023–2029 ja vieraskielisyyteen perustuva lisärahoitus pääkaupunkiseudulle on perusteeton.

Hanna Räsänen VK 7/2026 vp
Arviointimenettelyt on keskeytettävä ja alijäämien kattamiseen annettava lisäaikaa, koska esimerkiksi Pohjois-Karjalan vuodeosastoja uhkaa lakkautus.

Mika Riipi VK 7/2026 vp Nykyhallitus jatkaa tunnetusti viallisella mallilla korjauskehotuksista huolimatta, mikä on vastuuttomampaa kuin virheiden myöntäminen ja niiden korjaamisen vaatiminen.

Anne Kalmari VK 7/2026 vp
Rahoitusmalli on korjattava pian, koska maakunnassa suljetaan palvelutaloja ja terveyskeskuksia, eivätkä hallituspuolueet tee asian eteen eduskunnassa mitään.

Timo Mehtälä VK 7/2026 vp
Kokoomuksen tavoite vähentää alueiden määrää osoittaa, että hallitus ajaa alueet tarkoituksella kriisiin niiden yhdistämiseksi.

Tuomas Kettunen VK 7/2026 vp
Keskusta pyytää anteeksi viime kaudella päätettyä virheellistä mallia, joten syyttely pitää lopettaa ja etsiä ratkaisuja peruspalvelujen turvaamiseksi koko maassa.

Mikko Polvinen VK 7/2026 vp
Palvelujen lakkauttamisen säästölaskelmat ovat harhaanjohtavia, koska potilaiden hoitaminen ja kuljettaminen muualle aiheuttaa kustannuksia, joita ministeriö ei ota huomioon.

Markku Siponen VK 7/2026 vp
Rahoituslaki on korjattava, talouden arviointimenettelyt keskeytettävä ja alueille annettava lisäaikaa talouden tasapainottamiseen, jotta yhdenvertaiset lähipalvelut voidaan turvata.

Hilkka Kemppi VK 7/2026 vp
Korjaustarpeista on jo paljon tietoa, joten tarvitaan tekoja; alijäämien kattamisajan pidentäminen ja arviointimenettelyjen keskeyttäminen eivät maksa valtiolle mutta estäisivät kalliit palveluleikkaukset.

Hanna-Leena Mattila VK 7/2026 vp
Hallituspuolueiden edustajat arvostelevat keskustan aluepäättäjiä palvelujen karsimisesta, vaikka hallituksella on lainsäädäntövalta ja rahat eikä se ole helpottanut alueiden ahdinkoa.

Markus Lohi VK 7/2026 vp
Rahoituslakia ovat rakentaneet kaikki puolueet, joten syyttelyn sijaan pitää katsoa eteenpäin ja puuttua esimerkiksi Lapuan sosiaali- ja terveyskeskuksen lakkauttamiseen.

Mika Lintilä VK 7/2026 vp Järjestelmä ei ole kunnossa eikä syyttely auta; liian myöhään asetetun parlamentaarisen työryhmän pitäisi pohjustaa seuraavan hallituksen ohjelmaa, jotta korjaukset tulisivat voimaan ennen vuotta 2030.

Eeva Kalli VK 7/2026 vp Menneisyyden sijaan on keskityttävä palvelujen pelastamiseen, sillä nopea alijäämien kattaminen pakottaa heikentämään esimerkiksi omaishoidon palkkioita, jotka hillitsevät kustannuksia tulevaisuudessa.

Timo Mehtälä VK 7/2026 vp
Hyvinvointialueiden rahoituslaki ei toimi, koska sen pohjana olivat korona-ajan poikkeuksellisen pienet menot eikä siinä huomioitu lakkoja, inflaatiota, korkojen nousua tai palkkaratkaisua.

Olga Oinas-Panuma VK 7/2026 vp
Ryhmärahojen ja hallinnon karsiminen säästäisi vain noin puoli prosenttia, joten lakia pitäisi muuttaa jo ennen vuotta 2030 esimerkiksi siirtämällä Kela-kyydit hyvinvointialueiden rahoitettaviksi.

Mikko Polvinen VK 7/2026 vp
Palvelujen karsiminen ei poista päällekkäisyyksiä vaan vie palvelut kauas ihmisistä, ja ministerin on kerrottava, pitävätkö säästölaskelmat, joihin ei välttämättä lasketa kuljetuskustannuksia.

Antti Kurvinen VK 7/2026 vp Valtion arviointimenettelyt ajavat alas lähipalveluja, kuten sosiaali- ja terveysasemia yli 10 000 asukkaan kunnissa, joten ne on keskeytettävä, kunnes rahoituslaki on korjattu.

Eeva Kalli VK 7/2026 vp Hallituksen on viipymättä keskeytettävä arviointimenettelyt rahoitusmallin uudistukseen asti ja annettava alueille lisäaikaa alijäämien kattamiseen, mikä ei vaadi lisärahaa nyt.

Markus Lohi VK 7/2026 vp Sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistus oli asiantuntijoiden mukaan viisas ja välttämätön, mutta rahoitusta on nyt korjattava, koska se johtaa vastoin tarkoitusta lähipalvelujen alasajoon.

Petri Honkonen VK 7/2026 vp
Ministerin asettama arviointiryhmä painosti Keski-Suomen hyvinvointialuetta sulkemaan lähipalveluja, minkä seurauksena 127 ihmistä odottaa hoivakotipaikkaa ilman perustuslain takaamaa hoivaa.

Petri Honkonen VK 7/2026 vp Myös perussuomalaisten mukana olleet aiemmat hallitukset tukivat samoilla periaatteilla rakennettua rahoitusmallia, jonka aukot huomattiin vasta hyvinvointialueiden aloitettua toimintansa.

Jouni Ovaska VK 7/2026 vp Arvostelee Lapin edustajaa synnytyksiä pohjoisesta vieneiden sairaalalain muutosten tukemisesta ja vaatii alueille lisää aikaa, koska tiukka aikataulu ajaa palveluja alas.

Hanna-Leena Mattila VK 7/2026 vp
Perussuomalaiset pettivät lupauksensa maakuntien ihmisille hyväksymällä säästöt, jotka lakkauttivat Oulaskankaan yöpäivystyksen ja vähentävät Pohteen ensihoitoyksiköitä.

Vesa Kallio VK 7/2026 vp
Hyvinvointialueiden rahoitus ei ole kunnossa, joten puolueiden pitäisi syyttelyn sijaan löytää yhdessä pitkäjänteisiä ratkaisuja ja antaa alueille työrauha.

Mikko Polvinen VK 7/2026 vp
Rahoituslaki on epäonnistunut ja johtanut lähipalvelujen sulkemiseen, kuten Puolangan vuodeosaston lakkauttamiseen puutteellisten säästölaskelmien perusteella, eikä hallitus korjaa asiaa.

Mika Riipi VK 7/2026 vp Lapin arviointimenettely painosti valtuuston sulkemaan useita vuodeosastoja, eikä päätöksenteon ja palvelujen keskittäminen sovi reuna-alueiden ihmisille, jotka jäävät eriarvoiseen asemaan.

Hanna Räsänen VK 7/2026 vp
Hyvinvointialueiden yhdistäminen heikentäisi palveluja ja eriarvoistaisi ihmisiä, joten nykyistä mallia ja sen rikkinäistä rahoitusta on korjattava ja alueille annettava lisäaikaa.

Markus Lohi VK 7/2026 vp
Rahoitusongelmia ei ratkaista lisärahalla vaan jakamalla rahoitus oikeudenmukaisin kriteerein koko maassa ja uudistamalla palvelujen sisältöä sekä julkista palvelulupausta.

Vesa Kallio VK 7/2026 vp Maakunnan sisäinen keskittäminen on eri asia kuin suuret alueet; vahva keskittäminen yhdistettynä populistiseen rakenteiden purkamiseen purkaa myös hyvinvointivaltiota.

Mikko Polvinen VK 7/2026 vp
Keskittäminen ei välttämättä tuo säästöjä, koska kuljetus- ja muita lisäkustannuksia ei huomioida, vaan säästöjä voidaan saavuttaa pikemmin hajauttamalla.

Markus Lohi VK 7/2026 vp
Valtiovarainvaliokunnan selvityksen mukaan palkkaharmonisointi selittää vain osan kustannusten noususta; alueiden määrän vähentäminen käynnistäisi uuden kalliin palkkojen yhtenäistämisen.

Antti Kurvinen VK 7/2026 vp
Hallituspuolueilla ei edelleenkään ole omaa mallia; keskusta vaatii arviointimenettelyjen keskeyttämistä, rahoituslain kokonaisuudistusta ja lisäaikaa alijäämien kattamiseen.

Hannu Hoskonen VK 7/2026 vp Kaikilla alueilla on saatava yhdenvertaiset palvelut, mutta siirtymätasaus on leikannut Pohjois-Karjalalta lähes 700 miljoonaa euroa ja rahoitus suosii etelää.

Eeva Kalli VK 7/2026 vp
Hyvinvointialueiden yhdistäminen olisi laiska ratkaisu; hallituksen olisi pitänyt heti pidentää alijäämien kattamisaikaa, sillä viivyttely johti lyhytnäköisiin palveluleikkauksiin ja henkilöstöä uuvuttaviin muutosneuvotteluihin.

Mikko Polvinen VK 7/2026 vp
Kainuussa Puolangan osaston lakkauttamisen säästö on laskettu virheellisesti pelkistä bruttokuluista; on selvitettävä, painostaako ministeriö alueita tällaisiin epätodellisiin säästölaskelmiin.

Markus Lohi VK 7/2026 vp Rahoitusta ei ole kokonaisuutena liian vähän vaan se jakautuu alueiden kesken huonosti; kohtuuttomiin alijäämiin tarvitaan velkajärjestelyä, jotta lähipalveluja ei ajeta alas.

Mika Riipi VK 7/2026 vp
Hyvinvointialueiden nykyinen määrä takaa inhimillisen kokoiset alueet; rahoituslain uudistusta ei pidä venyttää vuoteen 2030 vaan perusoikeudet vaativat nopeampia ratkaisuja.

Timo Mehtälä VK 7/2026 vp Hallitus ei ole turvannut lähipalveluja vaan on keskittänyt yöpäivystyksiä; alijäämien kattamiseen tarvitaan lisäaikaa vuoteen 2030 ja arviointimenettelyt pitää keskeyttää.

Mikko Polvinen VK 7/2026 vp
Hallituksen korottamat asiakasmaksut ja lääkekulut ajavat pienituloiset eläkeläiset ahdinkoon, kun lääkkeiden vuotuinen omavastuu voi täyttyä jo tammikuussa.

Antti Kurvinen VK 7/2026 vp
Perussuomalaiset eivät ole esittäneet omaa vaihtoehtoaan sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämiseksi; palkkojen yhtenäistäminen on työelämän vakiintunut käytäntö organisaatioita yhdistettäessä.

Tuomas Kettunen VK 7/2026 vp
Kuhmolaisten eläkeläisten mukaan Kainuun hyvinvointialue siirtää vanhuksia pois kotikunnastaan, koska vuodeosastoja ja ympärivuorokautisia hoivapaikkoja on vähennetty laajalla alueella.

Timo Mehtälä VK 7/2026 vp
Hyvinvointialueiden kustannukset ovat nousseet hitaammin kuin kuntien aikana, mutta hallituksen lisäleikkaukset pakottavat kestämättömiin palveluleikkauksiin eikä lähipalveluita voi kehittää.

Markku Siponen VK 7/2026 vp
Välikysymys tehtiin, koska rahoitusmallin ongelmia ei ole korjattu ja palvelut eriytyvät alueittain. Hyvinvointialueiden yhdistäminen ei nyt säästäisi rahaa.

Mikko Polvinen VK 7/2026 vp
Kokoomus ja perussuomalaiset olisivat voineet muuttaa rahoituslain perusteita jo hallitusneuvotteluissa. Monet luottamustehtävät väsyttävät päättäjiä, joten päätöksentekoa kannattaisi keventää.

Tuomas Kettunen VK 7/2026 vp
Ministeriltä kysytään, miksi Kainuun hyvinvointialue joutui valtiovarainministeriön ennakolliseen talouden ohjaukseen, vaikka alue on säästänyt tiukasti ja hakenut lisäaikaa alijäämän kattamiseen.

Markus Lohi VK 7/2026 vp
Vieraskielisyyden perusteella jaettava noin 529 miljoonan euron rahoitus ei vastaa todellista palvelutarvetta, joten se kannattaisi yhdessä arvioida uudelleen ja jakaa muilla perusteilla.

Timo Mehtälä VK 7/2026 vp
Hyvinvointialueiden alkuvaiheen rahoitus jäi riittämättömäksi, koska se perustui koronan vääristämiin kuntien lukuihin. Päälle tulivat inflaatio, palkkaratkaisut ja hallituksen 1,4 miljardin euron leikkaukset.

Markku Siponen VK 7/2026 vp Keski-Suomen vanhusten pitkät hoitopaikkajonot osoittavat, että alijäämän kattamiseen tarvitaan lisäaikaa. Perussuomalaisten pitäisi kertoa oma mallinsa, koska he käytännössä hyväksyivät nykyisen.

Mikko Polvinen VK 7/2026 vp
Ministerin pitäisi tulla Kainuuseen selvittämään Puolangan säästölaskelmat ja puheenjohtajien kollegion läpinäkymätön toiminta, koska kainuulaisilla on oikeus avoimeen päätöksentekoon.

Tuomas Kettunen VK 7/2026 vp Valtion painostuksesta tehdyt hyvinvointialueiden leikkaukset jarruttavat maakuntien elinvoimaa, joten ministerin kannattaisi ottaa vastaan kutsu vierailla Puolangalla.

Markku Siponen VK 7/2026 vp
Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen arvioiden mukaan hallituksen lupaukset yhdenvertaisista palveluista, kotihoidosta, hoitoonpääsystä ja lasten palveluista eivät ole toteutuneet, mikä oikeuttaa välikysymyksen.

Mikko Polvinen VK 7/2026 vp Sosiaali- ja terveyspalvelujen äkilliset leikkaukset heikentävät kuntien elinvoimaa ja perheiden halua asettua alueelle, joten ministeriöiden pitäisi huomioida elinvoima hyvinvointialueiden ohjauksessa.

Markku Siponen VK 7/2026 vp
Keskusta vastustaa asiakasmaksujen korotuksia, sillä esimerkiksi pienen leikkauksen ja sairaalahoidon lasku on noussut vaalikauden alusta lähes nelinkertaiseksi noin 484 euroon.

Tuomas Kettunen VK 7/2026 vp
Kaikille hyvinvointialueille, myös Kainuulle, on annettava aikaa alijäämien kattamiseen vuoteen 2029 asti, arviointimenettelyt on keskeytettävä ja rahoituslain korjauksia nopeutettava.

Antti Kurvinen SKT 177/2026 vp
Hallitus ei ole tehnyt tarpeeksi nuorten työllistämiseksi; keskusta käyttäisi kuntien valtiolle maksamat työttömyyden sakkomaksut nuorten takuutyöhön kunnissa ja hyvinvointialueilla.

Jouni Ovaska SKT 180/2026 vp
OECD:n mukaan joka neljäs työvoimaan kuuluva nuori on työtön; hallituksen pitäisi harkita kuntien työttömyysmaksuja alle 25-vuotiaiden osalta ja siirtää setelirahoja sinne, missä yritykset haluavat palkata.

Hanna Räsänen SKT 180/2026 vp
Harjoittelupaikkojen puute etenkin leikkauksista kärsivällä sote-alalla voi estää nuoria valmistumasta ammattiin; mitä hallitus aikoo tehdä asialle?

Markus Lohi SKT 180/2026 vp Valtava nuorisotyöttömyys voi syrjäyttää nuoria, joten keskusta esittää osallistavaa sosiaaliturvaa, jossa jokainen osallistuu kykyjensä mukaan eikä ketään jätetä yksin.

Olga Oinas-Panuma SKT 181/2026 vp
Pankkilainan saaminen omaan kotiin on vaikeutunut, vaikka vuokra on usein lainanlyhennystä suurempi; keskusta on esittänyt nuorille valtion takaamia lainoja ja kysyy hallituksen keinoja.

Markus Lohi HE 289/2026 vp Esitys on perusteltu poikkeus julkisuuden pääsääntöön; lisäksi kannattaisi selvittää Ruotsin mallin mukaista juridisesti yhtenäistä valtioneuvostoa itsenäisten ministeriöiden tilalle.

VIHR 7 puheenvuoroa

Alviina Alametsä VK 7/2026 vp
Hoitotakuun pidentäminen ja asiakasmaksujen korotukset estävät ihmisiä pääsemästä ajoissa hoitoon, joten vihreät palauttaisivat 14 vuorokauden hoitotakuun ja laskisivat asiakasmaksuja.

Krista Mikkonen VK 7/2026 vp
Hallitukselle on annettava epäluottamus, ja vihreät peruisivat asiakasmaksujen korotukset sekä palauttaisivat kahden viikon hoitotakuun, koska hoitoon on päästävä ajoissa varallisuudesta riippumatta.

Saara Hyrkkö SKT 178/2026 vp
Vihreiden vaihtoehtobudjetti osoittaa, että taloutta voi hoitaa ilman leikkauksia lapsilta, kun taas hallitus on valinnut leikata köyhiltä lapsilta ennemmin kuin suuriltuloisilta tai varakkailta eläkeläisiltä.

Mari Holopainen SKT 179/2026 vp
Kaikki vanhemmat eivät voi mennä töihin eivätkä lapset voi vaikuttaa vanhempiensa työllisyyteen, joten pelkkä työhön kehottaminen on ristiriitaista EU:n korkeimman työttömyyden oloissa.

Oras Tynkkynen SKT 180/2026 vp
Ministerin pitäisi vastata, miksi hän pitää sukupolvien välisenä oikeudenmukaisuutena sitä, että eläkeläiset suojataan ja kaikki heikennykset kohdennetaan nuorempiin.

Tiina Elo HE 328/2026 vp Esityksessä on hyviä parannuksia, mutta direktiivi pannaan täytäntöön minimitasolla ja työsuhdeolettama on liian heikko, koska todistustaakka jää käytännössä työntekijälle.

Tiina Elo HE 329/2026 vp Esityksen tiukennukset menevät oikeaan suuntaan, mutta se keskittyy yritysten sanktioihin eikä merkittävästi paranna uhrien oleskeluoikeutta tai helpota hyväksikäytöstä irtautumista.

VAS 13 puheenvuoroa

Aino-Kaisa Pekonen VK 7/2026 vp
Asiakasmaksujen korotukset ja soterahoituksen leikkaukset vievät Suomea kohti mallia, jossa varallisuus ratkaisee hoidon saamisen, kun taas suuret terveysyhtiöt hyötyvät hallituksen politiikasta.

Aino-Kaisa Pekonen VK 7/2026 vp
Hallitus kaunistelee tilannetta, vaikka sen leikkaukset ovat vaikeuttaneet hoitoon pääsyä, johtaneet hoitajien irtisanomisiin ja nostaneet sairastamisen hintaa.

Laura Meriluoto VK 7/2026 vp Hallitus heikentää perusterveydenhuoltoa korottamalla terveyskeskusmaksuja ja pidentämällä hoitotakuuta, vaikka siihen kannattaisi panostaa myös taloudellisista syistä.

Timo Furuholm VK 7/2026 vp
Varsinais-Suomen hyvinvointialueen selvityksen mukaan asumistukileikkaukset ja asiakasmaksujen nousu heikentävät iäkkäiden pienituloisten oikeuksia, joten hallitus vähättelee toimiensa seurauksia.

Laura Meriluoto VK 7/2026 vp Hallitus on leikkauksillaan syventänyt sosiaali- ja terveyspalvelujen ahdinkoa, kun taas vasemmistoliitto haluaa maksuttoman pääsyn omalääkärille viikossa sekä tarvetta vastaavan rahoitusmallin.

Laura Meriluoto SKT 179/2026 vp
Hallitus heikentää yli 5 000 lastensuojelun asiakkaan asemaa siirtämällä heidät yleisiin sosiaalihuollon palveluihin ja nostamalla asiakkuuden kynnystä, jolloin apu voi alkaa vasta tilanteen kriisiydyttyä.

Jessi Jokelainen SKT 180/2026 vp Noin 80 000 nuoren työttömyyden pitäisi olla kansallinen hätätila; vasemmistoliitto esittää uutta nuorisotakuuta ja kysyy, miten työllistymisseteli saadaan todella käyttöön.

Timo Furuholm SKT 180/2026 vp
Sosiaaliturvaleikkaukset osuvat erityisesti 20–24-vuotiaisiin miehiin, jotka ovat suurin toimeentulotuen saajaryhmä; heidät pitäisi saada koulutukseen, palveluihin ja työhön tukea leikkaamatta.

Timo Furuholm HE 339/2026 vp
Puolustusteollisuuden vahvistaminen ja ympäristöä suojeleva luvitus ovat yhteensovitettavissa, mutta tavallisten kansalaisten aito huoli lähelle rakennettavista tehtaista on otettava huomioon tiedottamalla.

Timo Furuholm HE 340/2026 vp
Liittolaisten kanssa harjoittelu on perusteltua, mutta valiokunnassa on arvioitava tarkasti uusien velvollisuuksien vaikutukset reserviläisten arkeen, toimeentuloon ja oikeuksiin.

Timo Furuholm HE 328/2026 vp Esitys vesittää direktiivin työsuhdeolettaman liian korkealla kynnyksellä eikä enintään 30 000 euron seuraamusmaksu ole suuryrityksille riittävän tuntuva sanktio.

Hanna Sarkkinen HE 323/2026 vp
Kansallinen esitys on paikoin löperö, ja valiokunnan pitäisi tarvittaessa vahvistaa sitä, koska vastuullisuutta ei voi jättää hyvän tahdon varaan.

Timo Furuholm HE 323/2026 vp EU:ssa vesitetty yritysvastuudirektiivi on pettymys, sillä vastuullisuus on kilpailuetu, joten valiokunnan tulee selvittää kansallinen liikkumavara vastuullisuuden laajentamiseksi.

R 5 puheenvuoroa

Otto Andersson VK 7/2026 vp Syyttelyn sijaan tarvitaan ratkaisuja, kuten omalääkärimalli koko maahan, eikä hoidon ongelmia ratkaista hyvinvointialueita yhdistämällä, vaikka nykyinen rahoitusmalli on epäonnistunut.

Otto Andersson VK 7/2026 vp Uusi rahoituslaki on syytä valmistella huolella, mutta vaikeuksissa oleville alueille tarvittaisiin jo ennen vuotta 2030 pikatoimia tilanteen rauhoittamiseksi.

Anders Norrback SKT 184/2026 vp
Kannanhoidollisen sudenmetsästyksen DNA-analyysit kestävät liian kauan, joten ministeriön pitäisi lisätä niiden resursseja yhdessä Luonnonvarakeskuksen ja Suomen riistakeskuksen kanssa ennen seuraavaa metsästyskautta.

Henrik Wickström HE 339/2026 vp
Esitys on kannatettava, mutta puolustusteollisuuden ja huoltovarmuuden hankkeiden valitusprosesseihin tarvitaan samanlaisia ratkaisuja, jotta tärkeät hankkeet eivät pysähdy.

Henrik Wickström HE 340/2026 vp
Esitys on kannatettava, mutta valiokunnassa on perusteltua arvioida kokonaisuutta erityisesti perustuslain kannalta.

KD 3 puheenvuoroa

Päivi Räsänen VK 7/2026 vp
Perusterveydenhuoltoa ja ennaltaehkäisyä on vahvistettava korjaamalla edellisen hallituksen rahoitusmalli kannustamaan terveyden edistämiseen diagnoosien kirjaamisen sijaan.

Päivi Räsänen VK 7/2026 vp
Soteuudistuksen valuviat on korjattava parlamentaarisessa yhteistyössä ilman syyttelyä ja myös julkisten palvelujen onnistumiset pitäisi tuoda esiin.

Sari Tanus SKT 185/2026 vp
Eturauhassyöpään on kuollut noin 6 000 miestä 141 kansanedustajan allekirjoittaman seulonta-aloitteen jälkeen, joten seulontojen aloittamista pitäisi kiirehtiä.

LIIK 2 puheenvuoroa

Harry Harkimo VK 7/2026 vp Sote on rikki ja rahoituslaki järjetön, joten Liike Nyt keskittäisi erikoissairaanhoidon viiteen yliopistosairaalaan ja siirtäisi sosiaalitoimen ja vanhustenhuollon noin sataan aluekuntaan.

Harry Harkimo SKT 180/2026 vp
Ennuste tuhannesta uudesta työllisestä on murto-osa 76 000 nuoresta työttömästä, joten työllistymisseteliä pitää helpottaa ja ensimmäiseksi työntekijäksi nuoren palkkaavalle yritykselle antaa verohelpotus.

MUUT 47 puheenvuoroa

Anna-Kaisa Ikonen VK 7/2026 vp Hyvinvointialueiden talous on vakautunut ja palvelujen saatavuus parantunut, eikä hallitus ole leikannut rahoitusta, joka on kasvanut 4,5 miljardia euroa hallituskauden alusta.

Wille Rydman VK 7/2026 vp Sotemenot ovat kasvaneet hallituskaudella 4,5 miljardia euroa, omalääkärimalli parantaa hoidon jatkuvuutta, eikä kenenkään tarvitse valita ruoan ja hoidon välillä maksuhuojennusten ansiosta.

Anna-Kaisa Ikonen VK 7/2026 vp Alueiden talous on kääntynyt plussalle ja jonot lyhentyneet; lähipalveluista päättävät alueet itse ja rahoitusmallia uudistetaan yhdessä kaikkien puolueiden kanssa.

Petteri Orpo VK 7/2026 vp Sosiaali- ja terveyspalvelut eivät ole kriisissä: alueiden talous on ylijäämäinen ja jonot lyhentyneet, mutta rahoitusmalli tarvitsee vielä kokonaisuudistuksen.

Riikka Purra VK 7/2026 vp Keskustan vaatimat korjaukset maksavat rahaa, joten rahoitusmallin korjaaminen ilman lisärahaa on vaikeaa alueiden välisten ristiriitaisten etujen vuoksi.

Anna-Kaisa Ikonen VK 7/2026 vp Kehityksen suunta on oikea, mutta alueiden erot ovat liian suuria; rahoitusmallin kokonaisuudistus tehdään tutkittuun tietoon perustuen viimeistään vuoteen 2030 mennessä.

Anna-Kaisa Ikonen VK 7/2026 vp Hallitus on tukenut hyvinvointialueita muun muassa rahoitusmallin muutoksilla ja alijäämien kattamisen lisäajalla, mutta velkasaneerausta ei tehdä ja rahoitusmallin kokonaisuudistus valmistellaan tutkimustietoon perustuen.

Matias Marttinen SKT 177/2026 vp Nuorten työttömyys huolestuttaa, mutta ministeriön ennusteen mukaan pahin on takana; hallitus on lisännyt korkeakoulujen aloituspaikkoja ja ottanut käyttöön nuorten työllistämissetelin.

Petteri Orpo SKT 177/2026 vp Nuorten työllisyyslupaus ei toteutunut, koska talous ei kasvanut, mutta työllisyyden käänne on nyt todellinen ja yrittäjien kannattaa palkata nuoria työllistämissetelillä.

Matias Marttinen SKT 177/2026 vp Määräaikainen työ on nuorelle parempi kuin työttömyys, sillä se avaa usein tien vakituiseen työhön, minkä vuoksi hallitus on uudistanut työmarkkinoita.

Matias Marttinen SKT 177/2026 vp Työpaikat syntyvät yritysten kasvusta eivätkä julkisen vallan toimista, eikä kuntien työllisyysrahoitusmalliin ole vielä syytä tehdä suuria muutoksia ennen sen arviointia.

Matias Marttinen SKT 177/2026 vp Hallitus on tehnyt laajasti työllisyystoimia, työllistämisseteli laajenee vuoden alusta opiskelijoihin ja noin puolet työttömyyden kasvusta johtuu työnhakuun aktivoituneista ihmisistä.

Karoliina Partanen SKT 178/2026 vp Sukupolvia ei ole asetettu vastakkain, vaan parasta lääkettä lapsiperheköyhyyteen on kasvua ja työpaikkoja tuova politiikka, joka parantaa vanhempien työllisyyttä.

Petteri Orpo SKT 179/2026 vp Etuusleikkaukset ovat ihmisiltä pois, mutta vanhempien työllisyys on avainasia; lisäksi lainsäädännön lapsivaikutukset on aina välttämätöntä arvioida.

Wille Rydman SKT 179/2026 vp Kysymys perustuu väärinymmärrykseen: hallitus selkeyttää sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain rajaa niin että lastensuojeluun jäävät vaikeimmat tapaukset, mikä on lasten ja perheiden etu.

Petteri Orpo SKT 179/2026 vp Epäoikeudenmukaista olisi antaa maan velkaantua; hallituksen säästöt ja kasvupolitiikka tuottavat tulosta, sillä talous on kääntynyt ja työpaikkoja syntyy myös nuorille.

Karoliina Partanen SKT 179/2026 vp Hallitus on suojannut heikoimmassa asemassa olevia korottamalla lapsilisiä ja äitiysavustusta sekä jättämällä elatustuen indeksijäädytysten ulkopuolelle, mutta hyvinvointi edellyttää kasvua ja investointeja tuovaa politiikkaa.

Matias Marttinen SKT 180/2026 vp Ehdotettuja malleja voidaan tarkastella, sillä ensimmäisen työntekijän palkkaamisen kynnys on yksinyrittäjille korkea, vaikka työllistymissetelin ehtoja on jo kevennetty huomattavasti.

Matias Marttinen SKT 180/2026 vp Nuorisotyöttömyyttä ei ratkaise yksittäinen toimenpide vaan laajat uudistukset ja talouskasvu, joka luo uusia työpaikkoja esimerkiksi palvelualoille, joille nuoret työllistyvät.

Matias Marttinen SKT 180/2026 vp Kuntien työttömyysmaksujen on oltava tuntuvia, jotta kunnat panostavat työllisyyteen, mutta työllistymissetelin määrärahoja lisätään loppuvuonna, koska setelit on monilla alueilla jo myönnetty.

Petteri Orpo SKT 180/2026 vp Työttömiä on liikaa, mutta työllisiä on noin 2 616 000 ja työvoimaa ennätyksellisen paljon, joten uudistusten ansiosta työvoimaa riittää talouden kasvaessa.

Karoliina Partanen SKT 180/2026 vp Hallitus ei leikkaa mieluummin joltakin sukupolvelta vaan haluaa säilyttää hyvinvointiyhteiskunnan seuraavallekin sukupolvelle; eläkeköyhyys koskettaa etenkin naisia eikä eläkeläisillä ole helppoja keinoja parantaa tilannettaan.

Mari-Leena Talvitie SKT 180/2026 vp Harjoittelukorvauksiin on rahaa ja lausunnolle lähti esitys, jolla alle 30-vuotiaiden korkeakouluopiskelijoiden 3–6 kuukauden harjoitteluun voisi saada korvauksen työllistymissetelillä.

Matias Marttinen SKT 180/2026 vp Työllisyyden heikkeneminen alkoi jo vuosina 2022–2023 kansainvälisen tilanteen vuoksi; palkkatuki toimii parhaiten yrityksissä, joten julkisia työkaluja on käytettävä vaikuttavasti eikä tempputyöllistäen.

Karoliina Partanen SKT 180/2026 vp Sosiaaliturvaan tarvitaan tuen rinnalle enemmän velvoitteita ja ihmisten tilanteen kysymistä; suunta on linjattu ministeriön virkapuheenvuorossa ja seuraavalla hallituksella on siihen mahdollisuus.

Matias Marttinen SKT 180/2026 vp Toimeentulotuella olleet nuoret miehet on jätetty oman onnensa varaan, joten velvoite hakea ensisijaista etuutta on hyvä, koska se tuo heidät palvelujen ja koulutuksen piiriin.

Petteri Orpo SKT 180/2026 vp Tulevaisuusvaliokunnan mietintö on arvokas seuraaville hallitusneuvottelijoille, mutta nuorten työllisyys ratkeaa vain talouden käänteellä, joka on jo tapahtunut ja tuo paremmat työllisyysluvut.

Sakari Puisto SKT 181/2026 vp Ensiasunnon hankintaa on helpotettu muuttamalla asuntosäästöpalkkion (asp) ehtoja ja hallitus on lisäksi tuonut esityksen taloyhtiölainoista, tukenut korjausrakentamista ja järkevöittänyt rahoitusmarkkinoiden sääntelyä.

Mari Rantanen SKT 182/2026 vp Välineellistetyn maahantulon uhka itärajalla on yhä korkea, joten rajaturvallisuuslaki on välttämätön ja sen jatkuminen riippuu ensi kevään vaalien jälkeisestä hallituksesta.

Karoliina Partanen SKT 183/2026 vp Hallitus on pyrkinyt jättämään perheet ja lapset sopeutusten ulkopuolelle esimerkiksi yksinhuoltajien lapsilisäkorotuksella ja terapiatakuulla, joka on lyhentänyt lasten ja nuorten psykiatrian jonoja.

Sari Essayah SKT 184/2026 vp Luonnonvarakeskukselle lisättiin vuonna 2025 700 000 euroa, minkä ansiosta tutkittujen susien DNA-näytteiden määrä nousi noin 900:sta yli 1 600:aan vuodessa.

Wille Rydman SKT 185/2026 vp PSA-testiin perustuva seulonta tuottaa paljon tarpeettomia diagnooseja eikä ole kustannusvaikuttava, mutta parempia testejä toivotaan; miesten pitäisi käyttää suolistosyövän seulontoja nykyistä ahkerammin.

Petteri Orpo HE 289/2026 vp Hallitus esittää, että ministeriöiden hallitusneuvotteluja varten laatimat asiakirjat tulisivat julkisiksi rajatusti vasta myöhemmin, jotta neuvotturauha ja kompromissien löytäminen turvataan.

Petteri Orpo HE 289/2026 vp Salassa pidettävien asiakirjojen määrä on rajallinen ja niistä päättävät virkamiehet eivätkä poliitikot; uudistus on tarpeen, jotta hallitus voidaan jatkossakin muodostaa sujuvasti.

Antti Häkkänen HE 339/2026 vp Esitys nopeuttaa puolustusvalmiudelle tärkeiden hankkeiden lupamenettelyjä EU-asetuksen mukaisesti: Lupa- ja valvontavirasto toimisi keskitettynä yhteyspisteenä ja käsittelyajat olisivat tiukat oikeusturvasta huolehtien.

Antti Häkkänen HE 339/2026 vp Venäjän kiihtyvän sotatuotannon vuoksi puolustusteollisuutta hidastavia vanhentuneita säännöksiä on uudistettava ja luvitusta nopeutettava pitäen kiinni läpinäkyvyydestä ja ympäristönsuojelusta.

Antti Häkkänen HE 340/2026 vp Esitys sallisi reserviläisten määräämisen kertausharjoituksiin Ruotsiin, Norjaan ja Itämerelle ilman suostumusta sekä asettaisi kertausharjoitusten enimmäismääräksi kaikille 200 päivää.

Antti Häkkänen HE 340/2026 vp Esitys on maltillinen Nato-integraatioon liittyvä toimenpide, joka on sidottu tarkasti Suomen välittömään puolustamiseen ja varmistaa joukkojen osaamisen uuden tekniikan kanssa.

Matias Marttinen HE 328/2026 vp Alustatyölaki panee täytäntöön EU:n direktiivin, lisää algoritmien läpinäkyvyyttä ja tuo työsuhdeolettaman, joka tasapainottaa todistustaakkaa muuttamatta työsuhteen nykyisiä tunnusmerkkejä.

Matias Marttinen HE 328/2026 vp Työsuhdeolettama perustettiin nykyiseen lainsäädäntöön ja oikeuskäytäntöön, eikä vero- ja sosiaaliturvalainsäädäntöä ehditty muuttaa, mutta niiden selkeyttäminen tulevaisuudessa on tarpeen.

Matias Marttinen HE 329/2026 vp Esitys lisää työnantajien vastuuta oleskelulupamenettelyssä kieltämällä kynnysrahat ja helpottamalla lupien epäämistä väärin toimiville työnantajille sekä selkeyttää hyväksikäytön uhrien asemaa.

Matias Marttinen HE 329/2026 vp Hallitus on kiristänyt työperäisen hyväksikäytön torjuntaa merkittävästi, ja esitys tehostaa pidättäytymispäätöksiä, joita Migri on tähän asti tehnyt liian korkean kynnyksen vuoksi harvoin.

Matias Marttinen HE 329/2026 vp Kolmikantaisen työryhmän työ valmistuu huhti–toukokuussa, jotta aineisto on vaalien jälkeen hallitusneuvottelijoiden käytettävissä.

Matias Marttinen HE 326/2026 vp Lakimuutokset vahvistavat reilua kilpailua velvoittamalla julkiset toimijat laatimaan kirjallisen itsearvioinnin markkinoilla harjoittamastaan taloudellisesta toiminnasta.

Matias Marttinen HE 325/2026 vp Esitys antaa EU:n pakkotyöasetusta täydentävät kansalliset säännökset, ja valvova viranomainen olisi Lupa- ja valvontavirasto.

Matias Marttinen HE 325/2026 vp Hallitus on jo vastannut alipalkkauskysymykseen säätämällä kiskonnasta omat rikoslain pykälät, kiristämällä rangaistuksia ja mahdollistamalla liiketoimintakiellon.

Matias Marttinen HE 323/2026 vp Esitys panee täytäntöön yritysvastuudirektiivin, ja huolellisuusvelvoite koskisi Suomessa noin 30 suurinta yritystä tai konsernia osuuskunnat mukaan lukien.

Lähteet ja tekotapa. Eduskunnan asiakirjat, täysistuntojen pöytäkirjat ja valiokuntien julkiset asiakirjat (eduskunnan avoin data, CC BY 4.0); kotimainen media; esitysten valmistelutiedot: valtioneuvoston hankeikkuna (CC BY 4.0), tilanne 16.11.2026. Valtiopäivä on koottu tekoälyavusteisesti: asiakirjojen ja puheenvuorojen tiivistelmät on tuotettu koneellisesti. Kansikuva on luotu tekoälyllä. Luvut ja asiakirjatunnukset tarkistetaan koneellisesti lähteistä. Tarkista sanamuodot linkitetystä alkuperäisestä lähteestä ennen lainaamista.